

สรุป อภิปรายผล และ เสนอแนะ

การวิจัยในครั้งนี้ศึกษาการรับข่าวสารของผู้อ่านหนังสือพิมพ์ข่าวเกษตร ซึ่งเป็นหนังสือพิมพ์ที่จัดทำโดยศูนย์ประชาสัมพันธ์การเกษตรและสหกรณ์ กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ มีลักษณะเป็นหนังสือพิมพ์กาแพง ออกเป็นรายปักษ์ จัดพิมพ์ครั้งละ 20,000 ฉบับ ส่งไปยังห้องสมุดประชาชน ที่อ่านหนังสือพิมพ์ประจำหมู่บ้าน ที่ทำการกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน กลุ่มเกษตรกร สหกรณ์การเกษตร โรงเรียน มหาวิทยาลัย สถานีวิทยุกระจายเสียง ธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์ ส่วนราชการในและนอกสังกัดทั้งในส่วนกลางและส่วนภูมิภาค ในการศึกษาได้สำรวจการรับข่าวสารของเกษตรกรที่เคยอ่านหนังสือพิมพ์ข่าวเกษตรในระดับทั่วประเทศ โดยคัดเลือกกลุ่มตัวอย่างด้วยวิธีสุ่มตัวอย่างแบบหลายขั้นตอน (Multi - Stage Sampling) เริ่มจากแบ่งประเทศไทยออกเป็น 4 ภาค คือ ภาคเหนือ ภาคกลาง ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ และภาคใต้ เลือกจังหวัดในแต่ละภาค ภาคละ 1 จังหวัด โดยวิธีการเลือกแบบเฉพาะเจาะจงจังหวัดที่มีจำนวนเกษตรกรมากที่สุดในแต่ละภาค ได้จังหวัดเชียงรายเป็นตัวแทนของภาคเหนือ จังหวัดชลบุรีเป็นตัวแทนของภาคกลาง จังหวัดนครราชสีมาเป็นตัวแทนของภาคตะวันออกเฉียงเหนือ และจังหวัดนครศรีธรรมราชเป็นตัวแทนของภาคใต้ แล้วสุ่มตัวอย่างโดยวิธีการจับสลากจังหวัดละ 5 อำเภอ สุ่มอำเภอละ 5 ตำบล และสุ่มตำบลละ 5 ตัวอย่าง รวมกลุ่มตัวอย่างจาก 100 ตำบลทั่วประเทศได้ 500 คน และได้ส่งแบบสอบถามไปยังเจ้าหน้าที่เกษตรตำบลจำนวน 100 คน ที่อยู่ในท้องที่ของกลุ่มตัวอย่าง เพื่อให้ช่วยทำการสัมภาษณ์กลุ่มตัวอย่างในพื้นที่เป้าหมายดังกล่าวปรากฏว่าได้แบบสอบถามคืนกลับมาทั้งสิ้น 362 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 72.4 ของกลุ่มตัวอย่างตามเป้าหมาย การวิจัยครั้งนี้ได้ตั้งวัตถุประสงค์ไว้ดังนี้คือ

1. เพื่อศึกษาพฤติกรรมการเปิดรับสื่อมวลชนทั่วไปของผู้อ่านหนังสือพิมพ์ข่าวเกษตร
2. เพื่อทราบถึงแหล่งข่าวสารข้อมูลทางการเกษตรของผู้อ่านหนังสือพิมพ์ข่าวเกษตร
3. เพื่อทราบลักษณะพฤติกรรมการอ่านหนังสือพิมพ์ข่าวเกษตร และการนำข่าวสาร

ข้อมูลไปใช้ประโยชน์

4. เพื่อทราบความคิดเห็นตลอดจนความต้องการของผู้อ่านที่มีต่อการเสนอเนื้อหาสาระ และรูปแบบของหนังสือพิมพ์ข่าวเกษตร

5. เพื่อทราบถึงความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรด้านเพศ อายุ ระดับการศึกษา รายได้ อาชีพ การมีส่วนร่วมในสังคม และการมีตำแหน่งทางสังคม กับลักษณะพฤติกรรมการเปิดรับสื่อมวลชนทั่วไป และพฤติกรรมการอ่านหนังสือพิมพ์ข่าวเกษตร

ในการวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ดังกล่าว ได้แบ่งการวิเคราะห์ออกเป็น 2 ส่วน กล่าวคือ ในส่วนที่เป็นการวิเคราะห์ตามวัตถุประสงค์ข้อที่ 1 - 4 ใช้การวิเคราะห์เชิงพรรณนา ด้วยการแจกแจงความถี่และการหาค่าร้อยละ สำหรับส่วนที่เป็นการวิเคราะห์เพื่อทราบความสัมพันธ์ของตัวแปรต่าง ๆ ตามวัตถุประสงค์ข้อที่ 5 ใช้การคำนวณค่าไคสแควร์ เพื่อหาัยสำคัญทางสถิติ

สรุปผลการวิจัย

ก. ลักษณะทางประชากรของผู้อ่านหนังสือพิมพ์ข่าวเกษตร

ผู้อ่านหนังสือพิมพ์ข่าวเกษตรทั้งหมด 362 คน เป็นเพศชาย ร้อยละ 92.0 เพศหญิง ร้อยละ 8.0 ส่วนใหญ่มีอายุระหว่าง 40 - 49 ปี ระดับการศึกษาจบชั้น ป.4 มากที่สุด (ร้อยละ 80.6) มีรายได้ต่อเดือนโดยประมาณ (โดยไม่หักรายจ่ายและหนี้สิน) 2,001 - 3,000 บาท (ร้อยละ 35.7) ผู้อ่านหนังสือพิมพ์ข่าวเกษตรส่วนใหญ่ประกอบอาชีพในการทำนา (ร้อยละ 84.5) มีส่วนร่วมในสังคมโดยการเป็นสมาชิกหรือกรรมการกลุ่มทางสังคมอย่างน้อย 1 กลุ่ม ส่วนมากเป็นสมาชิกคณะกรรมการหมู่บ้าน มีผู้ที่ไม่ได้เป็นสมาชิกกลุ่มสังคมเลยเพียงร้อยละ 21.5 นอกจากนี้ผู้อ่านหนังสือพิมพ์ข่าวเกษตร จำนวนหนึ่งในสามยังมีตำแหน่งทางสังคมอย่างใดอย่างหนึ่ง เช่น ผู้ใหญ่บ้าน ผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้าน กำนัน สารวัตรกำนัน กรรมการหมู่บ้านและกลุ่มเกษตรกร เป็นต้น แต่ส่วนใหญ่จะมีตำแหน่งเป็นกรรมการหมู่บ้าน

ข. พฤติกรรมการเปิดรับสื่อมวลชนทั่วไปของผู้อ่านหนังสือพิมพ์ข่าวเกษตร

1. วิทยุกระจายเสียง

ผู้อ่านหนังสือพิมพ์ข่าวเกษตรประมาณครึ่งหนึ่ง (ร้อยละ 49.6) รับฟังวิทยุ

กระจายเสียงเกือบทุกวัน อีกร้อยละ 29.6 ฟังทุกวัน มีผู้อ่านหนังสือพิมพ์ข่าวเกษตรเพียงร้อยละ 1.7 เท่านั้น ที่ไม่เคยฟังวิทยุกระจายเสียงเลย ส่วนใหญ่ผู้อ่านหนังสือพิมพ์ข่าวเกษตรชอบฟังรายการข่าว รองลงมาคือรายการเพื่อการเกษตรโดยจะรับฟังที่บ้าน เป็นส่วนใหญ่

2. วิทยุโทรทัศน์

ผู้อ่านหนังสือพิมพ์ข่าวเกษตรส่วนใหญ่ (ร้อยละ 42.5) รับชมวิทยุโทรทัศน์เกือบทุกวัน อีกร้อยละ 36.2 ชมทุกวัน ส่วนผู้ที่ไม่เคยชมเลย มีเพียงร้อยละ 2.5 เท่านั้น ผู้อ่านหนังสือพิมพ์ข่าวเกษตรชอบชมรายการข่าวมากที่สุด รองลงมาคือรายการเพื่อการเกษตร สถานที่ที่ผู้อ่านใช้ในการชมวิทยุโทรทัศน์เป็นประจำคือ ที่บ้าน

3. หนังสือพิมพ์รายวัน

ผู้อ่านหนังสือพิมพ์ข่าวเกษตรส่วนมาก (ร้อยละ 58.3) จะอ่านหนังสือพิมพ์รายวันนาน ๆ ครั้ง ผู้ที่อ่านทุกวัน มีเพียงร้อยละ 5.8 และผู้ที่ไม่เคยอ่านเลยมีร้อยละ 4.1 ส่วนใหญ่ผู้อ่านหนังสือพิมพ์ข่าวเกษตรชอบอ่านข่าวการเกษตร รองลงมาคือ ข่าวอาชญากรรม ภัยพิบัติ ข่าวการเมือง ข่าวเศรษฐกิจ และข่าวกีฬา ตามลำดับ โดยจะอ่าน ๗ ที่อ่านหนังสือพิมพ์ประจำหมู่บ้าน เป็นส่วนใหญ่

4. นิตยสาร

ผู้อ่านหนังสือพิมพ์ข่าวเกษตรส่วนใหญ่ (ร้อยละ 53.3) อ่านนิตยสารนาน ๆ ครั้ง ผู้ที่ระบุว่าอ่านบ่อย มีเพียงร้อยละ 10.2 ส่วนผู้ที่ไม่เคยอ่านเลยมีถึงร้อยละ 36.5 นิตยสารที่ผู้อ่านหนังสือพิมพ์ข่าวเกษตรชอบอ่านเป็นประจำได้แก่ นิตยสารด้านการเกษตรโดยจะอ่านที่บ้าน รองลงมาคือ ที่อ่านหนังสือพิมพ์ประจำหมู่บ้าน

5. ภาพยนตร์

ผู้อ่านหนังสือพิมพ์ข่าวเกษตรส่วนใหญ่ (ร้อยละ 53.8) รับชมภาพยนตร์นาน ๆ ครั้ง ผู้ที่ชมบ่อยมีเพียงร้อยละ 6.4 และผู้ที่ไม่เคยชมเลยมีร้อยละ 39.8 ภาพยนตร์ที่ผู้

อ่านหนังสือพิมพ์ข่าว เกษตรชม เป็นประจำได้แก่ ภาพยนตร์ไทย และมักจะชมตามงานต่าง ๆ เช่น งานวัด และงานฉลอง

6. ความ เชื่อถือที่มีต่อสื่อแต่ละประเภท

ผู้อ่านหนังสือพิมพ์ข่าว เกษตรประมาณสามในสี่ (ร้อยละ 74.3) ระบุว่า สื่อวิทยุโทรทัศน์ เป็นสื่อที่ เขาให้ความ เชื่อถือมาก เป็นอันดับหนึ่ง รองลงมา ร้อยละ 16.3 ระบุว่า คือ สื่อวิทยุกระจายเสียง ร้อยละ 5.0 ระบุว่า เป็นสื่อหนังสือพิมพ์รายวัน และร้อยละ 4.4 ระบุว่า เป็นสื่อ นิตยสารตามลำดับ

ค. แหล่งข่าวสารและการใช้ข้อมูลข่าวสารทางการ เกษตรของผู้อ่านหนังสือพิมพ์ข่าว เกษตร

1. ผู้อ่านหนังสือพิมพ์ข่าว เกษตรเกือบทั้งหมด (ร้อยละ 95.0) ระบุว่า ได้รับข่าว สารการ เกษตรจาก เจ้าหน้าที่ส่ง เสริมการ เกษตร หรือ เจ้าหน้าที่เผยแพร่ของรัฐ รองลงมาได้แก่ จากวิทยุโทรทัศน์ วิทยุกระจายเสียง หนังสือพิมพ์รายวัน เอกสารสิ่งพิมพ์ต่าง ๆ เช่น แผ่นพับ โปสเตอร์ และหนังสือคู่มือ ฯลฯ เพื่อนบ้าน กำนันหรือผู้ใหญ่บ้าน นิตยสาร หรือ วารสาร ร้านค้า หรือตัวแทนขายผลิตภัณฑ์การ เกษตร ญาติหรือคนในครอบครัว เป็นต้น

2. หลังจากที่ ได้รับข้อมูลข่าวสารการ เกษตรแล้ว ผู้อ่านหนังสือพิมพ์ข่าว เกษตร ส่วนมาก (ร้อยละ 64.2) จะนำไปปรึกษาหารือหรือขอคำแนะนำเพิ่มเติมจากเจ้าหน้าที่ส่ง เสริม การ เกษตร รองลงมาคือ เพื่อนบ้าน ญาติพี่น้อง กำนันหรือผู้ใหญ่บ้าน เกษตรหมู่บ้าน และครู ส่วน ผู้ที่ไม่เคยนำไปปรึกษาหารือหรือขอคำแนะนำจากใครเลยก็มีบ้างบางส่วน (ร้อยละ 19.3)

3. ข้อมูลข่าวสารการ เกษตรที่ได้มา ผู้อ่านหนังสือพิมพ์ข่าว เกษตรส่วนใหญ่ (ร้อยละ 91.4) เคยถ่ายทอดบอกเล่าแนะนำให้กับเพื่อนหรือญาติพี่น้องมีเพียงร้อยละ 8.6 เท่านั้น ที่ ไม่เคยถ่ายทอดบอกเล่าแนะนำให้กับใครเลย

4. ผู้อ่านหนังสือพิมพ์ข่าวเกษตรเกือบครึ่ง (ร้อยละ 48.6) ระบุว่า เคยนำ ข้อมูลความรู้การเกษตรที่ได้รับจากแหล่งข้อมูลต่าง ๆ ไปปฏิบัติในงานการเกษตรบ้างแต่น้อยครึ่ง ส่วนผู้ที่เคยนำไปปฏิบัติ เป็นส่วนใหญ่มีร้อยละ 48.1 นอกจากนั้นเพียงร้อยละ 3.3 ไม่เคยนำไป ปฏิบัติเลย

ง. ลักษณะพฤติกรรมการอ่านหนังสือพิมพ์ข่าวเกษตร ความเชื่อถือ และการนำ ข่าวสารข้อมูลไปใช้ประโยชน์

1. พฤติกรรมการอ่านหนังสือพิมพ์ข่าวเกษตร

ผู้อ่านหนังสือพิมพ์ข่าวเกษตร กว่าครึ่ง (ร้อยละ 58.0) จะอ่านหนังสือพิมพ์ ข่าวเกษตรรายปักษ์ จำนวน 1-5 ฉบับ (จากจำนวนที่เผยแพร่ 24 ฉบับ) ส่วนมาก (ร้อยละ 45.3) จะอ่านหนังสือพิมพ์ข่าวเกษตรเพียงบางส่วนเท่านั้นไม่อ่านทั้งเล่ม สำหรับเนื้อหาในหนังสือ พิมพ์ข่าวเกษตรที่ผู้อ่านส่วนใหญ่ (ร้อยละ 88.1) ชอบอ่าน ได้แก่ บทความความรู้การเกษตร รองลงมา คือ สรุปสถานการณ์ผลผลิตทางการเกษตรและราคาสินค้าการเกษตร สถานที่ที่ผู้อ่านหนังสือพิมพ์ข่าว เกษตรส่วนใหญ่ (ร้อยละ 51.9) ใช้ในการอ่านหนังสือพิมพ์ข่าวเกษตรเป็นประจำ คือ ที่อ่าน หนังสือพิมพ์ประจำหมู่บ้าน รองลงมาคือ สถานที่ราชการ ที่ทำการกำนันหรือผู้ใหญ่บ้าน ห้องสมุดโรงเรียน หรือห้องสมุดประชาชน และศูนย์เกษตรประจำตำบล ตามลำดับ

2. ความเชื่อถือและการนำข่าวสารข้อมูลไปใช้ประโยชน์

ผู้อ่านหนังสือพิมพ์ข่าวเกษตรมากกว่าครึ่ง (ร้อยละ 52.7) เห็นว่าข่าวสาร ในหนังสือพิมพ์ข่าวเกษตรมีความน่าเชื่อถือมาก นอกจากนั้นผู้อ่านหนังสือพิมพ์ข่าวเกษตรส่วนใหญ่ (ร้อยละ 60.2) ยังเห็นว่าเรื่องที่มีอยู่ในหนังสือพิมพ์ข่าวเกษตรมีประโยชน์มาก ส่วนผู้ที่เห็นว่าไม่ มีประโยชน์เลยมีเพียงร้อยละ 0.6 หรือเพียง 1 รายเท่านั้น

จ. ความคิดเห็นและข้อเสนอแนะของผู้อ่านที่มีต่อหนังสือพิมพ์ข่าวเกษตร

1. ความคิดเห็นของผู้อ่านหนังสือพิมพ์ข่าวเกษตร

ผู้อ่านหนังสือพิมพ์ข่าวเกษตรส่วนใหญ่ เห็นว่าหนังสือพิมพ์ข่าวเกษตรที่จัดทำ อยู่ขณะนี้มีขนาด ปริมาณเนื้อหาสาระ และขนาดของตัวอักษรที่ตีพิมพ์เหมาะสมดีแล้ว และควรมี

กำหนดออกเป็นรายปักษ์ (เดือนละ 2 ฉบับ) เหมือนเดิม

ผู้อ่านหนังสือพิมพ์ข่าวเกษตรมากกว่าครึ่ง (ร้อยละ 53.9) เห็นว่าเนื้อเรื่องที่น่าสนใจในหนังสือพิมพ์ข่าวเกษตรน่าสนใจมาก แต่หลังจากผู้อ่านหนังสือพิมพ์ข่าวเกษตรแล้ว ร้อยละ 72.9 บอกจะไม่เข้าใจบางส่วน เนื่องจากใช้ภาษาที่ไม่คุ้นเคย เช่น ภาษาต่างประเทศ หรือภาษาราชการ ใช้คำศัพท์ที่เป็นเทคนิควิชาการมากเกินไป ใช้คำอ่านยากไม่เหมาะกับผู้อ่านหนังสือพิมพ์ และเป็นเรื่องที่ไกลตัวเกินไป

2. ข้อเสนอแนะของผู้อ่านหนังสือพิมพ์ข่าวเกษตร

2.1 ผู้อ่านหนังสือพิมพ์ข่าวเกษตร บางส่วนให้ข้อเสนอแนะว่าควรจะมีเนื้อหาต่าง ๆ ดังนี้ คือ ข่าว ความรู้ทางวิชาการ และเทคนิคการเกษตรใหม่ ๆ พืชเศรษฐกิจที่มีตลาดดี การเลี้ยงสัตว์ต่าง ๆ เช่น กบ ไก่ และโค การใช้ปุ๋ยและสารเคมีต่าง ๆ การเพาะปลูกพืชชนิดต่าง ๆ เช่น ไม้ยืนต้น ไม้ผล ผัก และพริก เป็นต้น การป้องกันกำจัดศัตรูพืช ราคาผลผลิต การเกษตร การประมง การขยายพันธุ์พืช และพันธุ์สัตว์ ประสิทธิภาพ อาชีพของเกษตรกรที่ประสบผลสำเร็จ และการตอบปัญหาเกษตรกร

2.2 ผู้อ่านหนังสือพิมพ์ข่าวเกษตรให้ข้อเสนอแนะว่าควรจัดส่งหนังสือพิมพ์ข่าวเกษตร ไปยังสถานที่ต่าง ๆ ดังนี้ คือ วัด ที่ทำการกลุ่มเกษตรกรต่าง ๆ ศูนย์เกษตรประจำตำบล ร้านค้าหรือร้านค้าแพ เกษตรหมู่บ้าน ศาลาประจำหมู่บ้าน ที่บ้าน กรรมการหมู่บ้าน หัวหน้าเขตของหมู่บ้าน สมาคมต่าง ๆ และสถานีอนามัย

2.3 สำหรับข้อเสนอแนะอื่น ๆ นั้น ผู้อ่านหนังสือพิมพ์ข่าวเกษตรต้องการให้จัดส่งหนังสือพิมพ์ข่าวเกษตรเพิ่มมากขึ้นให้ทั่วหมู่บ้าน มีภาพให้มากขึ้น และควรเป็นภาพสี จัดทำปกเข้าเล่มให้แข็งแรง ขนาดตัวอักษรที่ตีพิมพ์ควรมีขนาดใหญ่กว่าเดิม ควรออกเป็นรายสัปดาห์ มีภาพการ์ตูนล้อเลียน เนื้อหาควรมีประโยชน์กับเกษตรกรและสามารถนำไปปฏิบัติได้ ลดขนาดรูปเล่มให้เล็กลง พิมพ์หน้าเดียว และควรเพิ่มหน้าให้มากขึ้นกว่าเดิม

ฉ. ความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรด้านเพศ อายุ ระดับการศึกษา รายได้ อาชีพ การมีส่วนร่วมในสังคม และการมีตำแหน่งทางสังคม กับการเปิดรับสื่อมวลชนทั่วไป

การวิจัยในส่วนที่เป็นความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรด้านเพศ อายุ ระดับการศึกษา

รายได้ อาชีพ การมีส่วนร่วมในสังคม และการมีตำแหน่งทางสังคม กับการเปิดรับสื่อมวลชน ทัวไป ได้ทำการศึกษาโดยแยกตัวแปรพฤติกรรมการเปิดรับสื่อมวลชนทัวไป ออกเป็นความบ่อยครั้ง ในการรับฟังวิทยุกระจายเสียง ชมวิทยุโทรทัศน์ อ่านหนังสือพิมพ์รายวัน อ่านนิตยสาร และชม ภาพยนตร์ ซึ่งผลการวิจัยสรุปได้ว่า

1. ความสัมพันธ์ระหว่างเพศกับการเปิดรับสื่อมวลชนทัวไป

ผลการวิจัยพบว่าเพศจะมีความสัมพันธ์กับการเปิดรับวิทยุโทรทัศน์ หนังสือพิมพ์ รายวัน และภาพยนตร์ แต่จะไม่มีความสัมพันธ์กับการเปิดรับวิทยุกระจายเสียงและนิตยสาร ซึ่ง แสดงให้เห็นว่า ผู้อ่านหนังสือพิมพ์ข่าว เกษตรที่มีเพศต่างกันจะเปิดรับสื่อ วิทยุโทรทัศน์ หนังสือพิมพ์ รายวัน และภาพยนตร์ มากน้อยต่างกัน โดยเพศชายมีแนวโน้มจะเปิดรับหนังสือพิมพ์รายวัน มากกว่าเพศหญิง แต่ในทางตรงกันข้าม เพศหญิงมีแนวโน้มจะเปิดรับวิทยุโทรทัศน์ และภาพยนตร์ มากกว่าเพศชาย

2. ความสัมพันธ์ระหว่างอายุกับการเปิดรับสื่อมวลชนทัวไป

อายุจะมีความสัมพันธ์กับการเปิดรับหนังสือพิมพ์รายวัน และภาพยนตร์แต่ไม่มี ความสัมพันธ์กับการเปิดรับวิทยุกระจายเสียง วิทยุโทรทัศน์ และนิตยสาร ซึ่งแสดงให้เห็นว่า ผู้ อ่านหนังสือพิมพ์ข่าว เกษตรที่มีอายุต่างกันจะเปิดรับหนังสือพิมพ์รายวัน และภาพยนตร์มากน้อยต่าง กัน โดยผู้ที่มีอายุระหว่าง 40 - 49 ปี มีแนวโน้มจะเปิดรับหนังสือพิมพ์รายวันในระดับสูงมากกว่า ผู้ที่มีอายุต่ำกว่าหรือสูงกว่า สำหรับสื่อภาพยนตร์นั้น ผู้ที่มีอายุต่ำมีแนวโน้มจะเปิดรับภาพยนตร์ใน ระดับสูง ในทางตรงกันข้าม ผู้ที่มีอายุสูงมีแนวโน้มจะเปิดรับภาพยนตร์ในระดับต่ำ

3. ความสัมพันธ์ระหว่างระดับการศึกษากับการเปิดรับสื่อมวลชนทัวไป

ระดับการศึกษาจะมีความสัมพันธ์กับการเปิดรับวิทยุกระจายเสียงและนิตยสาร แต่ไม่มีความสัมพันธ์กับการเปิดรับวิทยุโทรทัศน์ หนังสือพิมพ์รายวัน และภาพยนตร์ ซึ่งแสดงให้เห็น ว่าผู้อ่านหนังสือพิมพ์ข่าว เกษตรที่มีระดับการศึกษาต่างกันจะเปิดรับวิทยุกระจายเสียง และนิตยสาร มากน้อยต่างกัน โดยผู้ที่จบการศึกษาในระดับสูงมีแนวโน้มจะเปิดรับวิทยุกระจายเสียงและนิตยสาร ในระดับสูง ในทางตรงข้าม ผู้ที่จบการศึกษาในระดับต่ำมีแนวโน้มจะเปิดรับวิทยุกระจายเสียงและ นิตยสารในระดับต่ำด้วย

4. ความสัมพันธ์ระหว่างรายได้กับการเปิดรับสื่อมวลชนทั่วไป

รายได้จะมีความสัมพันธ์กับการเปิดรับหนังสือพิมพ์รายวัน แต่ไม่มีความสัมพันธ์กับการเปิดรับวิทยุกระจายเสียง วิทยุโทรทัศน์ นิตยสาร และภาพยนตร์ ซึ่งแสดงให้เห็นว่าผู้อ่านหนังสือพิมพ์ข่าว เกษตรที่มีรายได้ต่างกันจะเปิดรับหนังสือพิมพ์รายวันมากน้อยต่างกัน โดยผู้ที่มียาได้สูงมีแนวโน้มจะเปิดรับหนังสือพิมพ์ในระดับสูง ในทางตรงกันข้าม ผู้ที่มีรายได้ต่ำมีแนวโน้มจะเปิดรับหนังสือพิมพ์รายวันในระดับต่ำด้วย

5. ความสัมพันธ์ระหว่างอาชีพกับการเปิดรับสื่อมวลชนทั่วไป

อาชีพจะมีความสัมพันธ์กับการเปิดรับหนังสือพิมพ์รายวัน แต่จะไม่มีความสัมพันธ์กับการเปิดรับวิทยุกระจายเสียง วิทยุโทรทัศน์ นิตยสาร และภาพยนตร์ ซึ่งแสดงให้เห็นว่าผู้อ่านหนังสือพิมพ์ข่าว เกษตรที่มีอาชีพต่างกันจะเปิดรับหนังสือพิมพ์รายวันมากน้อยต่างกัน โดยผู้ที่มีการรับจ้างทางด้าน การเกษตรมีแนวโน้มจะเปิดรับหนังสือพิมพ์รายวันในระดับสูงมากกว่าผู้ที่มีการเกษตร ประมง และปศุสัตว์

6. ความสัมพันธ์ระหว่างการมีส่วนร่วมในสังคมกับการเปิดรับสื่อมวลชนทั่วไป

การมีส่วนร่วมในสังคมจะมีความสัมพันธ์กับการเปิดรับหนังสือพิมพ์รายวันและนิตยสาร แต่จะไม่มีความสัมพันธ์กับการเปิดรับวิทยุกระจายเสียง วิทยุโทรทัศน์ และภาพยนตร์ ซึ่งแสดงให้เห็นว่า ผู้อ่านหนังสือพิมพ์ข่าว เกษตรที่เข้ามาเป็นสมาชิกกลุ่มในสังคมจำนวนกลุ่มต่างกัน จะเปิดรับหนังสือพิมพ์รายวันและนิตยสารต่างกัน โดยผู้ที่ เป็นสมาชิกกลุ่มในสังคม 1-2-3 กลุ่ม มีแนวโน้มจะเปิดรับหนังสือพิมพ์รายวันและนิตยสารในระดับสูงมากกว่าผู้ที่ไม่ได้ เป็นสมาชิก เลย

7. ความสัมพันธ์ระหว่างการมีตำแหน่งทางสังคมกับการเปิดรับสื่อมวลชนทั่วไป

การมีตำแหน่งทางสังคมจะมีความสัมพันธ์กับการเปิดรับหนังสือพิมพ์รายวัน นิตยสาร และภาพยนตร์ แต่จะไม่มีความสัมพันธ์กับการเปิดรับวิทยุกระจายเสียง และวิทยุโทรทัศน์ ซึ่งแสดงให้เห็นว่า ผู้อ่านหนังสือพิมพ์ข่าว เกษตรที่มีตำแหน่งทางสังคมอย่างใดอย่างหนึ่งจะเปิดรับหนังสือพิมพ์รายวัน นิตยสาร และภาพยนตร์ มากน้อยต่างกัน โดยผู้ที่มีตำแหน่งทางสังคมมีแนวโน้มจะเปิดรับหนังสือพิมพ์รายวัน และนิตยสาร ในระดับสูงกว่าผู้ที่ไม่ มีตำแหน่งทางสังคม

แต่สำหรับสื่อภาพยนตร์นั้น ผู้ที่ไม่มีตำแหน่งทางสังคมมีแนวโน้มจะ เปิดรับภาพยนตร์ในระดับสูงกว่าผู้ที่มีตำแหน่งทางสังคม

ข. ความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรด้านเพศ อายุ ระดับการศึกษา รายได้ อาชีพ การมีส่วนร่วมในสังคม และการมีตำแหน่งทางสังคม กับพฤติกรรมการอ่านหนังสือพิมพ์ข่าวเกษตร

ผลการวิจัยความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรด้านเพศ อายุ ระดับการศึกษา รายได้ อาชีพ การมีส่วนร่วมในสังคม และการมีตำแหน่งทางสังคม กับพฤติกรรมการอ่านหนังสือพิมพ์ข่าวเกษตร นี้ ได้ทำการศึกษาโดยแยกตัวแปรพฤติกรรมการอ่านหนังสือพิมพ์ข่าวเกษตร ออกเป็นความบ่อยครั้งในการอ่าน ปริมาณการอ่าน ความเชื่อถือข่าวสาร และความคิดเห็นเกี่ยวกับประโยชน์ที่ได้รับจากการอ่านหนังสือพิมพ์ข่าวเกษตร สรุปได้ว่า

1. ตัวแปรด้านเพศ อายุ ระดับการศึกษา รายได้ อาชีพ การมีส่วนร่วมในสังคม และการมีตำแหน่งทางสังคม ไม่มีความสัมพันธ์กับความบ่อยครั้งในการอ่านหนังสือพิมพ์ข่าวเกษตรเลย กล่าวคือ ความแตกต่างด้านเพศ อายุ ระดับการศึกษา รายได้ อาชีพ การมีส่วนร่วมในสังคม และการมีตำแหน่งทางสังคม ไม่สามารถใช้เป็นตัวชี้ให้เห็นถึงแนวโน้มของความถี่น้อย ของความบ่อยครั้งในการอ่านหนังสือพิมพ์ข่าวเกษตร

2. ตัวแปรด้านเพศ รายได้ และการมีส่วนร่วมในสังคม จะมีความสัมพันธ์กับปริมาณการอ่านหนังสือพิมพ์ข่าวเกษตร แต่ตัวแปรด้านอายุ ระดับการศึกษา อาชีพ และการมีตำแหน่งทางสังคม จะไม่มีความสัมพันธ์กับปริมาณการอ่านหนังสือพิมพ์ข่าวเกษตร ซึ่งแสดงให้เห็นว่า ผู้อ่านที่มีเพศ รายได้ และการมีส่วนร่วมในสังคม ที่ต่างกันจะอ่านหนังสือพิมพ์ข่าวเกษตรในปริมาณที่มากน้อยต่างกัน โดย เพศชายมีแนวโน้มจะอ่านหนังสือพิมพ์ข่าวเกษตรทั้งฉบับมากกว่าเพศหญิง และผู้อ่านที่มีรายได้ระหว่าง 2,001 - 3,000 บาท มีแนวโน้มจะอ่านหนังสือพิมพ์ข่าวเกษตรทั้งฉบับมากกว่าผู้ที่มีรายได้ต่ำกว่าหรือสูงกว่า นอกจากนี้ผู้อ่านที่เป็นสมาชิกกลุ่มทางสังคม 1-2 กลุ่ม มีแนวโน้มจะอ่านหนังสือพิมพ์ข่าวเกษตรทั้งฉบับมากกว่าผู้ที่ไม่ได้ เป็นสมาชิกเลย

3. ตัวแปรด้านเพศและรายได้ มีความสัมพันธ์กับความเชื่อถือข่าวสารในหนังสือพิมพ์ข่าวเกษตร แต่ตัวแปรด้านอายุ ระดับการศึกษา อาชีพ การมีส่วนร่วมในสังคม และ

การมีตำแหน่งทางสังคม ไม่มีความสัมพันธ์กับความ เชื่อถือข่าวสารในหนังสือพิมพ์ข่าว เกษตร ซึ่ง แสดงให้เห็นว่าผู้อ่านหนังสือพิมพ์ข่าว เกษตรที่มี เพศ และรายได้ต่างกัน จะมีความ เชื่อถือในระดับ มากน้อยต่างกัน โดย เพศชายมีแนวโน้มจะให้ความ เชื่อถือในระดับสูงกว่าเพศหญิง และผู้ที่มี รายได้ระหว่าง 3,001 - 4,000 บาท มีแนวโน้มจะให้ความ เชื่อถือในระดับสูงมากกว่าผู้ที่มี รายได้ต่ำกว่า หรือ สูงกว่า

4. ตัวแปรด้านการมีส่วนร่วมในสังคม กับการมีตำแหน่งทางสังคมมีความสัมพันธ์ กับความคิดเห็นเกี่ยวกับประโยชน์ที่ได้รับจากการอ่านหนังสือพิมพ์ข่าว เกษตร แต่ตัวแปรด้าน เพศ อายุ ระดับการศึกษา รายได้ และอาชีพ ไม่มีความสัมพันธ์กับความคิดเห็น เกี่ยวกับประโยชน์ ที่ได้รับจากการอ่านหนังสือพิมพ์ข่าว เกษตร ซึ่งแสดงให้เห็นว่า ผู้อ่านที่เป็นสมาชิกกลุ่มทางสังคม 1-2-3 กลุ่ม มักจะเห็นว่า หนังสือพิมพ์ข่าว เกษตรมีประโยชน์มากกว่าผู้ที่ไม่ได้ เป็นสมาชิก เลย และผู้อ่านที่มีตำแหน่งทางสังคมอย่างใดอย่างหนึ่งมักจะเห็นว่า หนังสือพิมพ์ข่าว เกษตรมีประโยชน์ มากกว่าผู้ที่ไม่มีตำแหน่งใด เลย

อภิปรายผลการวิจัย

ผลการวิจัยครั้งนี้สามารถอภิปรายในเชิงทฤษฎีและการปฏิบัติได้ตามหัวข้อต่อไปนี้

1. ลักษณะทางประชากรของผู้อ่านหนังสือพิมพ์ข่าว เกษตร

การวิจัยครั้งนี้พบว่ากลุ่มตัวอย่างของผู้อ่านหนังสือพิมพ์ข่าว เกษตร จำนวนสองใน สาม เป็นผู้ที่มีตำแหน่งทางสังคมอย่างใดอย่างหนึ่ง เช่น กรรมการหมู่บ้าน ผู้ใหญ่บ้าน และกำนัน เป็นต้น ซึ่งแสดงให้เห็นว่าผู้อ่านหนังสือพิมพ์ข่าว เกษตรส่วนใหญ่มีตำแหน่งทางสังคม และยังคงมี ลักษณะเป็นผู้นำความคิดเห็น (Opinion Leader) อีกด้วย การวิจัยพบว่า เมื่อผู้อ่านหนังสือพิมพ์ ข่าว เกษตรได้รับข้อมูลข่าวสารการ เกษตรแล้วส่วนใหญ่ (ร้อยละ 91.4) จะนำไปถ่ายทอด บอกเล่าแนะนำให้กับเพื่อนบ้านหรือญาติพี่น้อง ซึ่งเป็นไปตามที่ Wilbur Schramm (32 : 5) ได้กล่าวไว้ว่า เนื่องจากความห่างไกลจากสื่อมวลชนของประชาชน ความสนใจต่อการอ่าน การฟัง และการแสดงความคิดเห็นของประชาชนจึงมีแนวโน้มที่จะให้ความสนใจแก่กลุ่มทางสังคม และ ผู้ให้คำปรึกษาแก่เขา นอกจากนั้น Katz, Lazarsfeld และคนอื่น ๆ ก็ยังค้นพบการไหลของ

ข่าวสารแบบสองขั้นตอน (Two - Step Flow of Communication) ว่าจะเป็นไปในลักษณะที่อิทธิพล และข่าวสารส่วนใหญ่จากสื่อมวลชนจะไปถึงประชาชนได้โดยผ่านผู้นำความคิดเห็นหรือผู้มีอิทธิพลที่ใช้สื่อมากกว่า ซึ่งจะคัดเลือกกลั่นกรองข่าวสาร เพื่อส่งไปที่ประชาชน โดยใช้ช่องทางการสื่อสารระหว่างบุคคล (32 : 51)

ในการจัดส่งหนังสือพิมพ์ข่าวเกษตรนั้น เนื่องจากหนังสือพิมพ์ข่าวเกษตรพิมพ์จำนวนครั้งละ 20,000 ฉบับเท่านั้น ทำให้ไม่สามารถจัดส่งหนังสือพิมพ์ข่าวเกษตรไปถึงตัวเกษตรกรได้ด้วยตรงทุกคน ดังนั้น ผู้จัดทำจึงเลือกส่งไปยังสถานที่ราชการต่าง ๆ ศูนย์บริการชุมชน รวมทั้งที่ทำการของผู้นำความคิดเห็น อาทิ ที่ทำการกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน และกลุ่มเกษตรกรต่าง ๆ โดยหวังว่าจะเป็นสถานที่ที่ชุมนุมของเกษตรกร ซึ่งสามารถไปอ่านได้ รวมทั้งตัวผู้นำความคิดเห็นเหล่านั้น เมื่อได้รับหนังสือพิมพ์ข่าวเกษตร เขาก็มักจะอ่านก่อนเป็นคนแรก หลังจากนั้นก็จะนำไปถ่ายทอดบอกเล่าแนะนำให้แก่สมาชิกคนอื่น ๆ ในชุมชนต่อไป

2. พฤติกรรมกาเปิดรับสื่อมวลชนทั่วไปของผู้่านหนังสือพิมพ์ข่าวเกษตร

ผลการวิจัยครั้งนี้ พบว่า ผู้่านหนังสือพิมพ์ข่าวเกษตรประมาณครึ่งหนึ่ง (ร้อยละ 49.6) รับฟังวิทยุกระจายเสียงเกือบทุกวัน อีกร้อยละ 29.6 ฟังทุกวัน ส่วนสื่อวิทยุโทรทัศน์นั้น ผู้่านหนังสือพิมพ์ข่าวเกษตรส่วนใหญ่ (ร้อยละ 42.5) รับชมเกือบทุกวันอีกร้อยละ 36.2 ชมทุกวัน สำหรับหนังสือพิมพ์รายวัน ผู้่านหนังสือพิมพ์เกินครึ่ง (ร้อยละ 58.3) จะอ่านหนังสือพิมพ์รายวันนาน ๆ ครั้ง ผู้ที่อ่านทุกวันมีเพียงร้อยละ 5.8 ทางด้านสื่อนิิตยสารพบว่า ผู้่านหนังสือพิมพ์ข่าวเกษตรส่วนใหญ่ (ร้อยละ 53.3) อ่านนิิตยสารนาน ๆ ครั้ง ผู้ที่อ่านบ่อยมีบ้างบางส่วน (ร้อยละ 10.2) นอกจากนี้ การวิจัยยังพบว่า ผู้่านหนังสือพิมพ์ข่าวเกษตรส่วนใหญ่ (ร้อยละ 53.8) จะรับชมภาพยนตร์นาน ๆ ครั้ง ผู้ที่ชมบ่อยมีเพียงร้อยละ 6.4 เท่านั้น ผลของการวิจัยนี้ชี้ให้เห็นว่าผู้่านหนังสือพิมพ์ข่าวเกษตรเปิดรับสื่อวิทยุกระจายเสียงบ่อยกว่าสื่ออื่น และจากการเปิดรับสื่อต่าง ๆ นี้แสดงว่าผู้่านหนังสือพิมพ์ข่าวเกษตรส่วนใหญ่จะให้ความสนใจต่อสื่อมวลชน ซึ่งตรงกับลักษณะของการเป็นผู้นำความคิดเห็น (Opinion Leader) ดังที่ Everett M. Roger (33 : 96) ได้อธิบายว่า ผู้นำความคิดเห็นจะให้ความสนใจสื่อมวลชนมากกว่า โดยการทำหน้าที่เป็นเหมือนช่องทางที่พาเอาความคิดใหม่ ๆ เข้าสู่สังคม สิ่งที่จะช่วยให้ผู้นำความคิดเห็นเกี่ยวพันกับผู้ตามความคิดได้อาจจะเป็นสื่อมวลชน การติดต่อกับสังคมภายนอกหรือการที่ผู้นำความ

คิดเห็นติดต่อกับนักพัฒนา ซึ่งจากการวิจัยนี้ทำให้ทราบว่าผู้อ่านหนังสือพิมพ์ส่วนใหญ่ที่เป็นผู้นำความคิดเห็น จึงมักเป็นผู้ที่เปิดรับสื่อมวลชนมากกว่าผู้อื่น ดังนั้นประโยชน์ที่จะได้รับจากการที่ผู้อ่านหนังสือพิมพ์ข่าว เกษตรส่วนใหญ่ เป็นผู้นำความคิดเห็น ก็คือ เมื่อกลุ่มผู้อ่านเหล่านี้ได้รับข่าวสารแล้วก็มีแนวโน้มจะถ่ายทอดข่าวสารนั้นไปยังบุคคลอื่น ดังนั้น ถ้าต้องการจะพัฒนาการเกษตรในชนบท ก็อาจจะใช้วิธี เผยแพร่ข่าวสารเกี่ยวกับการจัดทำโครงการต่าง ๆ ที่เกี่ยวกับการพัฒนาการเกษตรในชนบทนั้น ๆ ผ่านผู้ที่ เป็นผู้นำความคิดเห็น เพื่อให้เขาเข้าไปถ่ายทอดให้แก่เกษตรกรคนอื่น ๆ ในหมู่บ้าน สำหรับการเผยแพร่หนังสือพิมพ์ข่าว เกษตรนั้น ก็สมควร เป็นอย่างยิ่งที่จะส่งไปยังผู้นำความคิดเห็นต่าง ๆ เพื่อให้เขาเหล่านั้นนำข้อมูลต่าง ๆ ไปถ่ายทอดให้คนอื่นต่อไป

สำหรับประเภทของรายการที่ผู้อ่านหนังสือพิมพ์ข่าว เกษตร เปิดรับจากสื่อมวลชนต่าง ๆ นั้น พบว่า ส่วนใหญ่ผู้อ่านหนังสือพิมพ์ข่าว เกษตรชอบรายการข่าว รองลงมาคือ รายการเพื่อการเกษตร ทั้งนี้เนื่องจาก โดยปกติแล้วคนจะสนใจในสิ่งที่อยู่ใกล้ตัว หรือ เกี่ยวข้องด้วย ดังนั้นผู้ที่ประกอบอาชีพทางด้าน การเกษตร นอกจากเปิดรับรายการข่าวเป็นประจำแล้ว ก็มีแนวโน้มที่ชอบเปิดรับรายการที่เกี่ยวกับการ เกษตรด้วย เพื่อที่จะนำความรู้ไปใช้ในการประกอบอาชีพของตน ดังนั้นการจัดทำหนังสือพิมพ์ข่าว เกษตรจึง เป็นสื่อที่เหมาะสมสำหรับการพัฒนาการ เกษตรในชนบทที่ห่างไกล

อย่างไรก็ตามความ เป็นจริงผู้อ่านหนังสือพิมพ์ข่าว เกษตร อาจจะใช้เวลาในการเปิดรับรายการประเภทบันเทิงมากกว่ารายการเพื่อการ เกษตร เนื่องจากสื่อมวลชนส่วนใหญ่จะเสนอรายการที่มุ่งเน้นในด้านให้ความบันเทิง อย่างไรก็ตามผู้อ่านหนังสือพิมพ์ข่าว เกษตรก็สนใจรายการเพื่อการเกษตรด้วย เพราะเป็น เรื่องที่ใกล้ตัว สามารถนำไปใช้ในการประกอบอาชีพได้ แต่สื่อมวลชนเหล่านี้ อาจจะไม่ได้อธิบายรายการประเภทนี้ให้ เขาดีมากนัก

ผู้อ่านหนังสือพิมพ์ข่าว เกษตร ส่วนใหญ่จะให้ความ เชื่อถือ สื่อวิทยุโทรทัศน์มากที่สุด รองลงมาได้แก่ วิทยุกระจายเสียง หนังสือพิมพ์รายวัน และนิตยสาร ตามลำดับ ดังนั้น เมื่อดูจากพฤติกรรมการเปิดรับสื่อมวลชนทั่วไป และความ เชื่อถือที่มีต่อสื่อแต่ละประเภทของผู้อ่านหนังสือพิมพ์ข่าว เกษตรแล้ว จะเห็นได้ว่าหากต้องการจะ เผยแพร่ข่าวสารทางการ เกษตรไปสู่กลุ่มเป้าหมายดังกล่าว ก็ควรจะเลือกใช้สื่อวิทยุโทรทัศน์เป็นอันดับแรก เพราะเป็นสื่อที่เขาให้ความ เชื่อถือเป็นอันดับหนึ่ง รองลงมาคือสื่อวิทยุกระจายเสียง ซึ่งเขาเปิดรับมากที่สุด

3. แหล่งข่าวสารและการใช้ข้อมูลข่าวสารทางการเกษตรของผู้อ่านหนังสือพิมพ์ข่าว

เกษตร

ผลจากการวิจัย พบว่า ผู้อ่านหนังสือพิมพ์ข่าวเกษตรส่วนใหญ่จะได้รับข่าวสารทางการเกษตรจากเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตร ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ Gelia T. Gastello (34 : 110-113) ซึ่งพบว่า แหล่งความรู้ทางการเกษตรที่สำคัญที่เป็นตัวบุคคล ได้แก่ เจ้าหน้าที่ส่งเสริม เพื่อนบ้าน และญาติ และ Defa Greez Efren (35 : 9-11) ก็ได้พบว่าการให้ข่าวสารการเกษตรโดยใช้การสื่อสารระหว่างบุคคล เป็นสิ่งสำคัญที่สุด ขณะเดียวกันก็สอดคล้องกับงานวิจัยของสิริพรรณ เชษฐากุล (36 : 61-62) ผลการศึกษาในเรื่องแหล่งข่าวที่ทำให้ได้ทราบสิ่งใหม่ทางการเกษตร ปรากฏว่า เจ้าหน้าที่ผู้เชี่ยวชาญของทางการเกษตรอำเภอ เป็นผู้ให้ข่าวสารด้านการเกษตรแก่ชาวนามากที่สุด นอกจากนั้น ยุพดี ชัยภักดิ์ (37 : 79) ศึกษาพบว่า สื่อบุคคลที่ให้ความรู้และเป็นผู้ชักจูงให้สมาชิกปลูกฝ้ายนั้น เจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตรของนิคมมีบทบาทในการให้ความรู้และชักจูงมากที่สุด

อนึ่งบทบาทของเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตรมีลักษณะ เป็นการกระตุ้นการสนับสนุนความรู้และเทคโนโลยีใหม่ ๆ เพื่อให้เกษตรกรเกิดความเข้าใจ รู้จักปัญหาที่ตนประสบอยู่ มีความต้องการเปลี่ยนแปลงและปรับปรุงผลผลิตของตนให้ดีขึ้น เกิดความสนใจรับเอาความรู้และเทคโนโลยีใหม่ ๆ เข้าไปปฏิบัติในไร่นาของตน โดยมุ่งเน้นที่จะให้เกษตรกรมีการช่วยเหลือตนเอง ด้วยการแก้ไขปัญหาด้วยตนเอง ดังนั้นควรจะใช้สื่อบุคคลโดยเฉพาะเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตร เป็นผู้ให้ข้อมูลข่าวสาร และคำแนะนำทางการเกษตรแก่เกษตรกรต่อไป

4. ลักษณะพฤติกรรมการอ่านหนังสือพิมพ์ข่าวเกษตร ความเชื่อถือ และการนำข่าวสารข้อมูลไปใช้ประโยชน์

ผู้อ่านหนังสือพิมพ์ข่าวเกษตรส่วนใหญ่จะอ่านหนังสือพิมพ์ข่าวเกษตรจำนวน 1 - 5 ฉบับ (จากจำนวนที่เผยแพร่ 24 ฉบับ) โดยผู้อ่านจะเลือกอ่านเพียงบางตอนและเรื่องที่ชอบอ่านมากที่สุด ได้แก่ บทความรู้การเกษตร สถานที่อ่านประจำคือ ที่อ่านหนังสือพิมพ์ประจำหมู่บ้าน ซึ่งจะเห็นได้ว่าผู้อ่าน อ่านหนังสือพิมพ์ข่าวเกษตรจำนวนเพียงไม่กี่ฉบับเท่านั้น ดังนั้น จึงควรมีการปรับปรุงเนื้อหาสาระด้านต่าง ๆ ให้น่าสนใจและสามารถนำไปใช้ในการประกอบอาชีพทางการเกษตรได้นอกจากนั้นก็ควรที่จะสำรวจว่ามีที่อ่านหนังสือพิมพ์ประจำหมู่บ้าน เพิ่มขึ้นที่ใดบ้าง เพื่อ

ที่จะได้จัดส่งหนังสือพิมพ์ข่าว เกษตรไปยังสถานที่ดังกล่าว

ผู้อ่านส่วนใหญ่ยังเห็นว่า หนังสือพิมพ์ข่าว เกษตรมีความน่าเชื่อถือมาก มีประโยชน์สามารถนำไปใช้ในทางปฏิบัติได้ และมีผลต่อการช่วยพัฒนาอาชีพ ทำให้ประชาชนมีความเป็นอยู่ที่ดีขึ้น จึงสมควรให้มีการผลิตหนังสือพิมพ์ข่าว เกษตรต่อไป ทั้งนี้ เนื่องจากหนังสือพิมพ์มีความสำคัญต่อการพัฒนาประเทศ ดังที่ Schramm (10 : 16) ได้กล่าวว่า หนังสือพิมพ์สามารถเป็นสะพานเชื่อมระหว่างสังคมใหม่ ทำให้สถานที่ไกลเป็นที่ใกล้ ขจัดการแยกตัวอยู่อย่างโดดเดี่ยวหนังสือพิมพ์สามารถดึงความสนใจของประชาชนให้มาอยู่ที่การพัฒนาประเทศได้ นอกจากนั้นหนังสือพิมพ์สามารถกระตุ้นให้ประชาชนเกิดความปรารถนาอย่างแรงกล้าให้รักชีวิตที่ดีกว่าเดิม เปลี่ยนทัศนคติที่ล้าหลังเพื่อให้เกิดการพัฒนาเป็นสิ่งที่จะเป็นไปได้ ดังนั้น เมื่อหนังสือพิมพ์มีบทบาทและหน้าที่ต่าง ๆ ในสังคมจึงนับว่าเป็นสื่อกลางที่มีความสำคัญมาก โดยเฉพาะในสังคมซึ่งต้องการพัฒนาไปอย่างมีประสิทธิภาพ (38 : 77) นอกจากนี้ยังมีผู้กล่าวว่า "หนังสือพิมพ์ คือ คนใจ" เป็นผู้นำและกระหึ่มพะรับขายของชุมชน หนังสือพิมพ์จึงเป็นสื่อกลางสำหรับรายงานข่าวสารที่จะกระตุ้นอยู่เบื้องหลัง เพื่อความเป็นอยู่ที่ดีขึ้นของชุมชนและสาธารณชน เป็นแหล่งสำหรับการศึกษาการบันเทิง และเป็นแหล่งกลางสำหรับการทำความเข้าใจซึ่งกันและกันให้ดีขึ้น (39 : 15)

5. ความคิด เห็นและข้อ เสนอแนะของผู้อ่านที่มีต่อหนังสือพิมพ์ข่าว เกษตร

ผู้อ่านหนังสือพิมพ์ข่าว เกษตรเห็นว่า หนังสือพิมพ์ข่าว เกษตรที่จัดทำอยู่ขณะนี้ มีขนาด ปริมาณ เนื้อหาสาระ ขนาดของตัวอักษรที่ตีพิมพ์ และกำหนดออก (รายปักษ์) โดยส่วนรวมเหมาะสมดีแล้ว ส่วนใหญ่เห็นว่าไม่เข้าใจบางตอน เพราะใช้ภาษาที่ไม่คุ้นเคย เช่น ภาษาต่างประเทศ หรือ ภาษาราชการ รองลงมาได้แก่ ใช้คำศัพท์ที่เป็นเทคนิควิชาการมากเกินไป ใช้คำอ่านยากไม่เหมาะสมกับผู้รู้หนังสือน้อย และเป็นเรื่องที่ไม่ใกล้ตัวเกินไปตามลำดับ ทั้งนี้ เนื่องจากผู้อ่านหนังสือพิมพ์ข่าว เกษตรส่วนใหญ่จบการศึกษาในระดับ ป.4 ดังนั้นจึงควรมีการปรับปรุงการใช้ภาษาและการเขียนให้เหมาะสมกับระดับการศึกษาของผู้อ่าน เพื่อให้ผู้อ่านหนังสือพิมพ์ข่าว เกษตรสามารถเข้าใจและนำความรู้ที่ได้ไปปฏิบัติในการประกอบอาชีพทางการเกษตรได้สะดวกยิ่งขึ้นและควรที่จะเพิ่ม เนื้อหาสาระต่าง ๆ ที่เป็นประโยชน์แก่เกษตรกร อาทิ ข่าว ความรู้ทางวิชาการ และเทคนิคการเกษตรใหม่ ๆ พืชเศรษฐกิจที่มีตลาดดี การเลี้ยงสัตว์ และการใช้ปุ๋ยและสารเคมี เป็นต้น ดังที่ บุญเลิศ ศุภคิลก (40 : 33) กล่าวว่าสื่อสารมวลชนจะไม่มีส่วนช่วยในการพัฒนา

ได้เลย ถ้าหากเนื้อหาของสื่อ นั้นไม่เกี่ยวข้องกับ เรื่องที่ประชาชนควรจะได้รับทราบในการพัฒนาประเทศ

นอกจากนั้นก็ควรจัดส่งหนังสือพิมพ์ข่าวเกษตร ไปยังสถานที่ต่าง ๆ ดังนี้คือ วัด ที่ทำการกลุ่มเกษตรกร ศูนย์เกษตรประจำตำบล ร้านค้าหรือร้านกาแฟ เกษตรหมู่บ้าน ศาลาประจำหมู่บ้าน กรรมการหมู่บ้าน หัวหน้าเขตของหมู่บ้าน สภาตำบล สมาคมต่าง ๆ และสถานีอนามัย

6. การวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรด้านเพศ อายุ ระดับการศึกษา รายได้ อาชีพ การมีส่วนร่วมในสังคม และการมีตำแหน่งทางสังคม กับการเปิดรับสื่อมวลชนทั่วไป

ผลจากการวิจัยพบว่า เพศจะมีความสัมพันธ์กับการเปิดรับวิทยุโทรทัศน์ หนังสือพิมพ์ รายวัน โดยเพศชายมีแนวโน้มจะ เปิดรับหนังสือพิมพ์รายวันมากกว่าเพศหญิง แต่เพศหญิงมักมีแนวโน้มจะ เปิดรับวิทยุโทรทัศน์ และภาพยนตร์มากกว่าเพศชาย ซึ่งการวิจัยทางด้านจิตวิทยาได้แสดงให้เห็นว่า ผู้หญิงกับผู้ชายมีความแตกต่างกันมากในเรื่องความคิด ค่านิยม และทัศนคติ ทั้งนี้ เพราะกระบวนการขัดเกลากายทางสังคม ได้ทำให้บทบาทและกิจกรรมของคนสองเพศแตกต่างกัน กล่าวคือ เพศชายจะเป็นหัวหน้าครอบครัว ส่วนเพศหญิงก็จะเป็นแม่บ้าน ดังนั้น เพศชายจึงต้องแสวงหาข่าวสารที่เป็นประโยชน์ต่อการประกอบอาชีพของตน ซึ่งจากการศึกษาโดยรวมก็พบว่า เพศชายจะอ่านหนังสือพิมพ์มากกว่าเพศหญิง (5 : 108-109) นอกจากนี้ประชากรส่วนใหญ่รู้จักสื่อประเภทวิทยุโทรทัศน์ ภาพยนตร์ ในฐานะเป็นสื่อให้ความบันเทิงเท่านั้น ไม่สนใจรายการที่เป็นสาระความรู้ต่าง ๆ โดยยึดมั่นในทัศนคติดั้งเดิมว่าถ้าจะรับชมวิทยุโทรทัศน์ หรือ ภาพยนตร์ ก็ต้องชมให้ได้ความสนุกสนาน เพลิดเพลิน (41 : 65) ซึ่งก็ตรงกับลักษณะของเพศหญิง ที่มีลักษณะชอบความสนุกสนาน ชอบดูรายการบันเทิงต่าง ๆ และจากผลวิจัยนี้ได้สอดคล้องกับงานวิจัยของ สรรค์ระวี คชาชีวะ (42 : 330) พบว่าเพศมีความสัมพันธ์อย่างมีระดับนัยสำคัญกับการเปิดรับสื่อมวลชน (หนังสือพิมพ์)

ส่วนปัจจัยทางด้านอายุ พบว่า อายุจะมีความสัมพันธ์กับการเปิดรับหนังสือพิมพ์ รายวันและภาพยนตร์ โดยผู้ที่มีอายุ ระหว่าง 40 - 49 ปี จะเปิดรับหนังสือพิมพ์รายวันในระดับสูงมากกว่าผู้ที่มีอายุต่ำกว่า หรือ สูงกว่า แต่ตรงกันข้ามกับสื่อภาพยนตร์ เพราะผู้ที่มีอายุต่ำจะเปิดรับภาพยนตร์ในระดับสูงกว่าผู้ที่มีอายุสูง ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของสมควาร กวียะ (41 : 34)

พบว่า คนชนบทส่วนใหญ่ที่อยู่ในวัยกลาง (อายุ 30 - 49 ปี) จะเปิดรับหนังสือพิมพ์รายวันมากกว่า คนที่อยู่ในวัยต้น (อายุ 15 - 29) และวัยชรา (อายุ 50 ปีขึ้นไป) และสอดคล้องกับงานวิจัย ของนิตยา คำเมือง (43 : 103) ศึกษาพฤติกรรม การเปิดรับสื่อมวลชนของสตรีในเขตเทศบาล เมืองขอนแก่น พบว่า อายุจะมีความสัมพันธ์กันอย่างมีระดับนัยสำคัญกับการ เปิดรับหนังสือพิมพ์ ทั้งนี้ อาจเนื่องจากชาวชนบทในวัยกลางคนเป็นวัยที่กำลังสร้างฐานะ และความมั่นคงของครอบครัว จึง ลดความสนใจ เรื่องการบันเทิงลงไปมาก แต่จะสนใจการทามาหากินมากกว่า ดังนั้นจึงสนใจชอบ อ่านหนังสือพิมพ์รายวันในส่วน เนื้อหาที่มีประโยชน์ต่ออาชีพ และ เศรษฐกิจ เพื่อจะได้ นำข้อคิดหรือ ความรู้เล็ก ๆ น้อย ๆ ที่ได้มาปรับใช้ เป็นประโยชน์ต่อการทามาหากินของตน (41 : 44) นอกจากนี้ จากการศึกษาของสมควร กวียะ (41 : 66) ยังพบว่า คนวัยต้นจะดูภาพยนตร์ บ่อยมากกว่าคนวัยกลางคนและวัยชรา ซึ่งอาจเป็นเพราะ ถ้าต้องการดูภาพยนตร์ต้องเดินทางไป ดูในเมือง หรือจะดูเมื่อมีมาฉายตามงานวัด หรืองานฉลองต่าง ๆ อีกทั้งการคมนาคมระหว่าง หมู่บ้านกับโรงภาพยนตร์ยังไม่สะดวก ซึ่งนอกจากจะเสียเวลาเดินทางแล้วยังต้องเสียค่าพาหนะ และค่าเข้าชมด้วย ดังนั้นผู้ที่มีอายุมากจึงมักสนใจที่จะชมภาพยนตร์น้อยกว่าผู้ที่มีอายุน้อย

สำหรับปัจจัยทางด้านการศึกษา พบว่า ระดับการศึกษาจะมีความสัมพันธ์กับการ เปิดรับวิทยุกระจายเสียง และนิตยสาร โดยผู้ที่จบการศึกษาในระดับสูงจะเปิดรับวิทยุกระจายเสียง และนิตยสารในระดับสูง ส่วนผู้ที่มีการศึกษาในระดับต่ำจะเปิดรับวิทยุกระจายเสียง และนิตยสาร ในระดับต่ำ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของเวทย์ ธโนปจัย (39 : บทคัดย่อ) พบว่าระดับการศึกษา มีความสัมพันธ์กับการ เปิดรับสื่อสิ่งพิมพ์โดยในชนบทกลุ่มผู้ที่ไม่ได้ เรียนหนังสือจะเปิดรับเพียง ร้อย ละ 11.2 ในขณะที่กลุ่มผู้จบวิทยาลัยขึ้นไปจะเปิดรับ ร้อยละ 80.0 และสอดคล้องกับงานวิจัยของ ศิริชัย ศิริภาวะ (44 : 52) ที่ได้ศึกษาพฤติกรรม การเปิดรับสื่อมวลชนของประชาชนในอำเภอ คลองหลวง และอำเภอธัญบุรี จังหวัดปทุมธานี พบว่า ผู้ที่มีระดับการศึกษาสูงจะเปิดรับสื่อวิทยุ กระจายเสียง และนิตยสาร ในระดับสูง ส่วนผู้ที่มีระดับการศึกษาต่ำก็มัก จะเปิดรับสื่อวิทยุกระจาย เสียง และนิตยสาร ในอัตราที่ต่ำด้วย นอกจากนี้ งานวิจัยของวินัย ทิพย์สุวรรณ (45 : ง) ศึกษาพฤติกรรม การเปิดรับข่าวสารของกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน จังหวัดอุบลราชธานี พบว่า ระดับ การศึกษา จะมีความสัมพันธ์กันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ กับการเปิดรับวิทยุกระจายเสียง และ นิตยสารที่เป็น เช่นนี้ก็ เพราะคนที่ได้รับการศึกษาในระดับที่ต่างกัน ย่อมมีความรู้สึนึกคิด อุดมการณ์ และความต้องการที่แตกต่างกัน ผู้ที่มีการศึกษาสูงหรือมีความรู้ดีจะได้ เปรียบอย่างมาในการที่จะ

เป็นผู้รับสารที่ดี ทั้งนี้เพราะคนเหล่านี้มีความรู้กว้างขวาง มีความเข้าใจในเนื้อหาสาระของสาร
ได้ดี คนที่มีการศึกษาสูงจะใช้สื่อสิ่งพิมพ์มากกว่าคนที่มีการศึกษาดำ ในขณะที่ยังมีการศึกษา
ต่ำ มักจะใช้สื่อประเภทวิทยุกระจายเสียง วิทยุโทรทัศน์ และภาพยนตร์ หากมีเวลาว่างพอคน
เหล่านั้นจะใช้สื่อประเภทสิ่งพิมพ์ วิทยุโทรทัศน์ และภาพยนตร์ แต่ถ้ามีเวลาจำกัด ผู้ที่มีการศึกษา
สูงมักจะแสวงหาข่าวสารจากสื่อสิ่งพิมพ์มากกว่าสื่อประเภทอื่น (25 : 946)

สำหรับปัจจัยทางด้านรายได้ พบว่า รายได้จะมีความสัมพันธ์กับการเปิดรับหนังสือ
พิมพ์รายวัน โดยผู้ที่มีรายได้สูงจะเปิดรับหนังสือพิมพ์รายวันในระดับสูงผู้ที่มีรายได้ต่ำจะเปิดรับ
หนังสือพิมพ์รายวันในระดับต่ำ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ ศิริชัย ศิริกายะ (44 : 68) พบว่า
ผู้ที่มีสถานภาพทางเศรษฐกิจระดับสูง จะเปิดรับสื่อหนังสือพิมพ์รายวันในอัตราที่สูงกว่าผู้ที่มีฐานะ
ทางเศรษฐกิจในระดับต่ำ และสอดคล้องกับงานวิจัยของ วินัย ทิพย์สุวรรณ (45 : ๖) พบว่า
รายได้มีความสัมพันธ์กับการเปิดรับข่าวสารของกานัน ผู้ใหญ่น่าน จังหวัดอุบลราชธานี จากสื่อ
หนังสือพิมพ์รายวัน นอกจากนี้ เสมสุข อุไรสวัสดิ์ (46 : 63) ได้ทำการศึกษาพฤติกรรมการ
เปิดรับข่าวสารของอาสาสมัคร รุ่นที่ 26 ของกรมพัฒนาชุมชน พบว่า กลุ่มตัวอย่างที่มีรายได้
ของครอบครัวสูงมีความถี่ในการอ่านข่าวสารทั่วไปจากหนังสือพิมพ์น้อย มีจำนวนมากที่สุด ส่วนผู้มี
รายได้ของครอบครัวค่อนข้างต่ำและปานกลาง มีความถี่ในการอ่านน้อยในอัตราที่เกือบเท่ากัน
โดยปกติผู้ที่มีรายได้ต่ำมักจะได้รับข่าวสารจากสื่อมวลชนน้อยกว่าผู้ที่มีรายได้สูง โดยเฉพาะ
หนังสือพิมพ์รายวันผู้รับสารจะต้องมีอำนาจในการซื้อ เหตุนี้ผู้ที่เข้าถึงสื่อชนิดนี้จึงเป็นผู้ที่มีฐานะทาง
เศรษฐกิจดีและเป็นผู้ที่รักการอ่านพอสมควร (47 : 987) ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาของ Galen
(48 : 105) พบว่า ผู้ที่จะบอกรับหนังสือพิมพ์ได้นั้นมีความเกี่ยวข้องกับฐานะทางเศรษฐกิจของ
ครอบครัว กล่าวคือ กลุ่มมีรายได้สูงจะบอกรับหนังสือพิมพ์มากกว่ากลุ่มที่มีรายได้ต่ำ

ส่วนทางด้านอาชีพ พบว่า อาชีพจะมีความสัมพันธ์กับการเปิดรับหนังสือพิมพ์
รายวัน กล่าวคือ ผู้ที่มีอาชีพรับจ้างทางด้าน การเกษตรจะเปิดรับหนังสือพิมพ์รายวันในระดับสูง
มากกว่าผู้ที่ประกอบอาชีพเกษตรกรรม ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ ศิริชัย ศิริกายะ (44 : 60)
พบว่า ผู้ที่ประกอบอาชีพอุตสาหกรรม พาณิชยกรรม และรับจ้างทั่วไป มีอัตราการอ่านหนังสือพิมพ์
รายวัน สูงกว่าผู้ที่ประกอบอาชีพเกษตรกรรม นอกจากนั้นงานวิจัยของ นิตยา คำเมือง (43 :
103) ก็พบว่า อาชีพจะมีความสัมพันธ์กับการเปิดรับหนังสือพิมพ์รายวัน ทั้งนี้อาจเป็นเพราะอาชีพ
รับจ้างเป็นอาชีพที่ไม่มั่นคง ผู้ที่ประกอบอาชีพนี้จึงมักจะต้องกระตือรือร้นในการเปิดรับข่าวสารการ

รับสมัครงานต่าง ๆ จากหนังสือพิมพ์รายวัน เพื่อหางานชนิดอื่นทำต่อไป

การวิเคราะห์ด้านการมีส่วนร่วมในสังคมและการมีตำแหน่งทางสังคม พบว่าการมีส่วนร่วมในสังคม และการมีตำแหน่งทางสังคม จะมีความสัมพันธ์กับการเปิดรับหนังสือพิมพ์รายวัน และนิตยสาร กล่าวคือ ผู้ที่เข้าเป็นสมาชิกกลุ่มในสังคมหรือ มีตำแหน่งทางสังคม จะเปิดรับหนังสือพิมพ์รายวัน และนิตยสารมากกว่าผู้ที่ไม่ได้เป็นสมาชิกกลุ่มใดเลย หรือไม่มีตำแหน่งทางสังคมตำแหน่งใดตำแหน่งหนึ่งเลย ซึ่งสอดคล้องกับที่ Gelen และ Morgan พบว่ากลุ่มผู้ที่เข้าร่วมกิจกรรมทางสังคมจะเปิดรับสื่อสิ่งพิมพ์ต่าง ๆ มากกว่ากลุ่มครอบครัวที่ไม่เข้าร่วมกิจกรรมทางสังคมใดเลย (25 : 947)

7. การวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรด้าน เพศ อายุ ระดับการศึกษา รายได้ อาชีพ การมีส่วนร่วมในสังคม และการมีตำแหน่งทางสังคม กับ พฤติกรรมการอ่านหนังสือพิมพ์ข่าว เกษตร

การวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรต่าง ๆ กับพฤติกรรมการอ่านหนังสือพิมพ์ข่าว เกษตร พบว่าตัวแปรด้านเพศ รายได้ และการมีส่วนร่วมในสังคม จะมีความสัมพันธ์กับปริมาณการอ่านหนังสือพิมพ์ข่าว เกษตร กล่าวคือ เพศชายจะอ่านหนังสือพิมพ์ข่าว เกษตรทั้งฉบับมากกว่า เพศหญิง และผู้ที่ เป็นสมาชิกกลุ่มทางสังคมจะอ่านหนังสือพิมพ์ข่าว เกษตรทั้งฉบับ มากกว่าผู้ที่ไม่เป็นสมาชิกกลุ่มใดเลย ที่เป็นเช่นนั้นอาจเป็น เพราะเพศชาย ส่วนมากจะเป็นหัวหน้าครอบครัว จึงต้องแสวงหาข่าวสารที่จะเป็นประโยชน์ต่อการประกอบอาชีพทาง เกษตร นอกจากนี้ผู้ที่ เป็นสมาชิกกลุ่มทางสังคม เข้าร่วมกิจกรรมกลุ่มสังคมต่าง ๆ จำเป็นจะต้องเป็นผู้ที่รับรู้ แสวงหาข่าวสารต่าง ๆ ที่จะสามารถถ่ายทอดไปยังสมาชิกคนอื่น ๆ ในสังคมได้

ส่วนเรื่องความเชื่อถือข่าวสารในหนังสือพิมพ์ข่าว เกษตรนั้น พบว่า เพศ และรายได้ มีความสัมพันธ์กับความเชื่อถือข่าวสารในหนังสือพิมพ์ข่าว เกษตร กล่าวคือ เพศชายจะมีความเชื่อถือในระดับสูงมากกว่าเพศหญิง ทั้งนี้ เพราะผู้ชายเป็นผู้ตัดสินใจในเรื่องการ เกษตร เนื่องจากเป็นผู้นำของครอบครัว และส่วนมาก เพศชายจะนำความรู้ที่ได้จากการอ่านหนังสือพิมพ์ข่าว เกษตรไปใช้ประโยชน์ในการประกอบอาชีพจึงให้ความ เชื่อถือข่าวสารมากกว่า

สำหรับความคิดเห็น เกี่ยวกับประโยชน์จากการอ่านหนังสือพิมพ์ข่าว เกษตร พบว่า การมีส่วนร่วมในสังคมกับการมีตำแหน่งทางสังคม มีความสัมพันธ์กับประโยชน์ที่ได้รับจากหนังสือพิมพ์

ข่าวเกษตร กล่าวคือ ผู้ที่มีส่วนร่วมในสังคมและผู้ที่มีตำแหน่งทางสังคม จะเห็นว่าข้อมูลข่าวสารมีประโยชน์มากกว่าผู้ที่ไม่ได้เป็นสมาชิก หรือไม่ได้มีตำแหน่งใดเลย ทั้งนี้เนื่องจากสื่อสิ่งพิมพ์จะช่วยให้ เป็นประโยชน์ได้ขึ้นอยู่กับความสามารถของผู้ใช้หรือผู้อ่านที่จะเข้าใจถึงสาระที่ปรากฏอยู่ (25 : 943) ดังนั้น จึงจำเป็นสำหรับผู้ที่มิมีสถานภาพทางสังคมสูง เช่น มีลักษณะเป็นผู้นำความคิดเห็น หรือเป็นสมาชิกกลุ่มต่าง ๆ ในสังคม จะต้องรู้ข่าวสารต่าง ๆ เพื่อสามารถจะถ่ายทอดหรือให้คำแนะนำแก่สมาชิกคนอื่น ๆ ในสังคมได้ต่อไป

ข้อเสนอแนะจากการวิจัย

จากผลการวิจัยครั้งนี้สามารถสรุป เป็นข้อเสนอแนะทั้งในทางวิชาการและเชิงปฏิบัติได้ ดังนี้

ก. สำหรับการปฏิบัติงาน

1. ในการวิจัยพบว่าผู้อ่านหนังสือพิมพ์ข่าวเกษตรจำนวนสองในสาม (ร้อยละ 67.9) เป็นผู้ที่มีตำแหน่งทางสังคมอย่างใดอย่างหนึ่ง และยังมีลักษณะเป็นผู้นำความคิดเห็น นอกจากนั้นเมื่อผู้อ่านได้รับข้อมูลข่าวสารการเกษตรแล้ว ร้อยละ 91.4 จะนำไปถ่ายทอดบอกเล่าแนะนำให้กับเพื่อนบ้านหรือญาติพี่น้อง ดังนั้นในการเผยแพร่ข่าวสารทางหนังสือพิมพ์ข่าวเกษตร ผู้นำความคิดเห็นจะเป็นตัวแทนในการเผยแพร่ข่าวสารทางการเกษตรได้เป็นอย่างดี จึงจำเป็นที่จะต้องทำการสำรวจว่ามีบุคคลใดในท้องถิ่นนั้น ๆ เป็นผู้นำความคิดเห็นบ้าง เพราะบุคคลเหล่านั้นจะสามารถขยายและสนับสนุนการพัฒนาการเกษตรให้บรรลุเป้าหมายได้อย่างรวดเร็ว การได้รับความร่วมมือจากบุคคลเหล่านั้นนอกจากจะทำให้โครงการพัฒนาการเกษตรต่าง ๆ เป็นที่น่าเชื่อถือในสายตาของเกษตรกรทั้งหลายแล้ว ยังจะเป็นการประหยัดแรงงานและค่าใช้จ่ายด้วย

2. ผลจากการวิจัยพบว่าผู้อ่านหนังสือพิมพ์ข่าวเกษตรเกือบทั้งหมด (ร้อยละ 95.0) ได้รับข่าวสารการเกษตรจากเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตร หรือเจ้าหน้าที่เผยแพร่ของรัฐ ซึ่งถือได้ว่า เจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตรเป็นสื่อบุคคลที่สำคัญ ในการให้ข่าวสารข้อมูลทางการเกษตร

แก่เกษตรกร ดังนั้นจึงควรจะคัดเลือกบุคคลที่มีความรู้ ความสามารถทางการเกษตรเป็นอย่างดีให้มาทำหน้าที่นี้ และควรจะมีการฝึกอบรมความรู้เพิ่มเติมอยู่เสมอ เพื่อที่จะสามารถถ่ายทอดวิชาความรู้เทคโนโลยีต่าง ๆ ทางด้านการเกษตรไปสู่เกษตรกร และให้เกษตรกรนำไปปรับปรุงพัฒนาอาชีพการเกษตรให้ดีขึ้นต่อไป

3. แม้ว่าสื่อบุคคลจะมีความสำคัญมากที่สุดในการโน้มน้าวใจให้กลุ่มเป้าหมายยอมรับนวัตกรรมได้โดยง่าย แต่สื่อบุคคลก็มีขอบเขตในการเผยแพร่แก่กลุ่มเป้าหมายที่มีจำนวนไม่มากนัก ดังนั้นสื่อมวลชนจะเป็นสื่อที่ช่วยให้การเผยแพร่ข่าวสารเกี่ยวกับการพัฒนาได้แพร่หลาย และกว้างขวางยิ่งขึ้น โดยเฉพาะสื่อวิทยุกระจายเสียง ซึ่งเป็นสื่อที่กลุ่มตัวอย่างจากการวิจัยนี้ประมาณครึ่งหนึ่ง (ร้อยละ 49.6) เปิดรับเกือบทุกวัน รวมทั้งสื่อวิทยุโทรทัศน์ ซึ่งกลุ่มตัวอย่างจำนวนร้อยละ 74.3 ระบุว่า เป็นสื่อที่เขาให้ความเชื่อถือมาก เป็นอันดับหนึ่งด้วย

4. การสื่อสารเพื่อการพัฒนาที่มีประสิทธิภาพ จำเป็นจะต้องมีการผสมผสานกันระหว่างการใช้สื่อมวลชน และสื่อบุคคล โดยที่สื่อมวลชนจะเป็นการให้ความรู้แก่ผู้รับสารอย่างกว้าง ๆ และจะได้รับรายละเอียดมากขึ้นจากสื่อบุคคล เช่น เจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตร หรือผู้นำความคิดเห็น นอกจากนี้บุคคลเหล่านี้จะส่งเสริมคัดลอกกลั่นกรองข่าวสารที่ได้จากสื่อมวลชนไปให้ประชาชน โดยใช้ช่องทางการสื่อสารระหว่างบุคคล

5. การจัดทำหนังสือพิมพ์ข่าวเกษตร ผู้จัดทำควรคำนึงถึงระดับความรู้ อาชีพ และความต้องการของผู้อ่านในชนบทเป็นหลัก เนื้อหาสาระควรเน้นหนักไปในด้านวิทยาการ การเกษตรแผนใหม่ที่เหมาะสมกับเกษตรกรในแต่ละท้องถิ่น เป็นสิ่งที่เกษตรกรสามารถนำไปปฏิบัติได้ เพื่อยกระดับรายได้ของเกษตรกรให้สูงขึ้น นอกจากนี้ผู้จัดทำควรมีการติดตามและประเมินผลการเผยแพร่หนังสือพิมพ์ข่าวเกษตร เพื่อประโยชน์ในด้านการปรับปรุงการดำเนินงานให้ดียิ่งขึ้น

6. ควรเพิ่มจำนวนที่จัดพิมพ์หนังสือพิมพ์ข่าวเกษตรให้มากขึ้นกว่าเดิม (20,000 ฉบับ) ทั้งนี้ เนื่องจากมีผู้อ่านที่สนใจอรับ เป็นสมาชิกเพิ่มมากขึ้น และจะได้จัดส่งหนังสือพิมพ์ข่าวเกษตรได้อย่างทั่วถึงทุกหมู่บ้าน

7. ในการจัดส่งหนังสือพิมพ์ข่าวเกษตร ควรมีการตรวจสอบรายชื่อ และที่อยู่ของสมาชิก และสถานที่ที่จะจัดส่งไปทุกปี พร้อมทั้งดำเนินการจัดส่งอย่างรวดเร็วให้ทันตามกำหนดเวลา

8. จากผลการวิจัยพบว่า สถานที่ที่ผู้อ่านหนังสือพิมพ์ข่าวเกษตรประมาณร้อยละ 51.9 ใช้ในการอ่านหนังสือพิมพ์ข่าวเกษตรเป็นประจำ ได้แก่ ที่อ่านหนังสือพิมพ์ประจำหมู่บ้าน ซึ่งรัฐควรสนับสนุนให้เกษตรกรได้มีโอกาส เปิดรับสื่อทางด้านหนังสือพิมพ์อย่างทั่วถึง โดยเร่งจัดทำที่อ่านหนังสือพิมพ์ประจำหมู่บ้านให้ทั่วทุกหมู่บ้าน เพื่อที่ผู้จัดทำหนังสือพิมพ์ข่าวเกษตรจะได้จัดส่งไปยังที่อ่านหนังสือพิมพ์ประจำหมู่บ้าน เป็นประจำอย่างสม่ำเสมอ แม้อินเทอร์เน็ตที่ห่างไกล

ข. สำหรับการวิจัยในอนาคต

1. ควรศึกษาถึงประสิทธิภาพของสื่อชนิดอื่น ๆ ที่ใช้ในการพัฒนาการเกษตรของหน่วยงานต่าง ๆ ในสังกัดกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ว่าได้ผลมากน้อยเพียงไร เพื่อเปรียบเทียบกับหนังสือพิมพ์ข่าวเกษตร

2. ควรศึกษาประสิทธิภาพของสื่อสิ่งพิมพ์ เพื่อการพัฒนาชนบทในด้านอื่น ๆ เช่น ด้านเศรษฐกิจ สังคม และการเมือง เป็นต้น เพื่อเปรียบเทียบกับสื่อสิ่งพิมพ์ที่ใช้ในการพัฒนาการเกษตร

3. ควรจะได้มีการวิเคราะห์เนื้อหาในหนังสือพิมพ์ข่าวเกษตร ในแง่ของปริมาณการเสนอเนื้อหา ลักษณะการนำเสนอ ประเภทเนื้อหา ตลอดจนลักษณะการใช้ภาษา ว่ามีความเหมาะสมและมีประโยชน์ต่อการพัฒนาการเกษตรมากน้อยเพียงไร

4. การวิจัยครั้งนี้ ใช้การสุ่มตัวอย่างแบบเจาะจง เกษตรกรที่เคยอ่านหนังสือพิมพ์ข่าวเกษตรมาแล้วเท่านั้น เป็นการสุ่มตัวอย่างที่ได้กลุ่มตัวอย่างที่ไม่เป็นไปตามโอกาสทางสถิติ (Non-Probability Sampling) ดังนั้นอาจจะไม่ได้ตัวแทนที่ดี การวิจัยครั้งต่อไปอาจใช้วิธีการสุ่ม

ตัวอย่างที่ได้กลุ่มตัวอย่างที่เป็นไปตามโอกาสทางสถิติ (Probability Sampling) เพื่อให้ได้ตัวแทนผู้อ่านหนังสือพิมพ์ข่าว เกษตรที่แท้จริง

5. ควรมีการทาวิจัยในเรื่องนี้ให้กว้างขวางยิ่งขึ้น ด้วยการศึกษาดูแปรอื่น ๆ ที่น่าจะมีส่วนสัมพันธ์กับพฤติกรรมการรับข่าวสารของผู้อ่านหนังสือพิมพ์ข่าว เกษตร เช่น ตัวแปรด้านการสื่อสารระหว่างบุคคล การติดต่อกับสังคมภายนอก และลักษณะของการเป็นผู้นำ เป็นต้น นอกจากนี้ควรมีการวิเคราะห์ด้วยการใช้สถิติในรูปแบบอื่นที่จะเหมาะสมกับการวิจัยมากขึ้นกว่านี้

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย